

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

ASTRONOMICVM

CAESAREVM

Quomodo inueniantur & medium & uerum Argumenta. Planetarum passiones quae sint.

Orientalis & Velox cursu. Auct' lumine Auctus numero.

Combustus.

Planetae cum ☉ iuncti apparent in auge epicycli media.

Planetae directi retrogradi & Stationarii quomodo dicuntur.

Exemplum CAESARIS ROLL imperatoris.

Verus locus in Zodiaco tempore natiuitatis Imperatoris.

Argumentum uerum habebis ducendo filum a centro mundi per centrum epicycli, ubi aduerter locum a filo inferioris epicycli tactum, illic enim uera epicycli aux est. Si nunc a puncto augis uerae numeres signa, gradus & minuta, secundum ordinem, usque ad indicem Y, coarsurgit Argumentum uerum Saturni, quo pariter opus est ad latitudinem Saturni indagandam. Quae reliqua sint Saturni accidentia & passiones, nunc docebimus. Quando Saturnus in summitate sui eccentrici, hoc est, in auge eccentrici consistit, tum se ipso minor apparet, tardusque cursu est. Verum 90 gradus ab auge aequantis siue deferentis utrobique distans, ueram quantitatem sui exhibet. Ex aduerso autem augis deferentis maximus uidetur, & uelox cursu dicitur. Saturnus etiam uocatur orientalis auctusque lumine, quando Sol ab eo recedit ad oppositionem usque. Idem occidentalis diminutusque lumine, quo ad coniunctio eius cum Sole rursus contingit. Auctum numero eundem appellamus, quando uerus eius motus a principio arietis remotior est quam medius motus. Contra diminutum numero, ubi uerus motus eius medio minor est. Velox uel auctus cursu dici merebit, ubi linea ueri motus, uelocior, quam linea medii motus, mouetur. Diminutus & tardus cursu contraria ratione. Quando a Sole non ultra 9 gradus elongatur, combustus dicitur. In Saturno quoque ascensus & descensus latitudinis obseruandi sunt, quae de re infra tractabitur. Sciendum est, Saturnum, Iouem, Martem, in mediis coniunctionibus cum Sole perpetuo iuxta crucem ☉ epicycli, id est, in auge media epicycli reperiri, quemcumque tandem eo tempore epicyclus in deferente locum teneat. Similiter in oppositionibus mediis, nunquam non in opposito augis epicycli Planeta inuenitur, unde facile intellectu est, planetam aliquem ex illis tribus, semper in epicyclo ab auge media distare, atque medium motum solis, a medio istius planetae motu. Interdum errantes directi, quoque retrogradi, & Stationarii appellatur, quod ita accipito, quod si filum ex centro mundi tendas, ita ut a latere epicycli attingat, ille ipse punctus contactus, qui est secundum signorum ordinem, statio prima dicitur, in quo planeta aliquis existens, stationarius nominatur, sicut ediuerso, punctus contactus, contra successum signorum, secunda statio, & planeta in eodem subsistens, stationarius similiter uocatur. Inter has stationes, qui uersatur planeta, si superiorem epicycli partem ambit (quoniam ordinatim secundum signa mouetur) directus dicitur. Haec omnia igitur quaequid de Saturno dictum est, idem de Ioue & Marte intelligendum est. Haec omnia quoque clarius accipiantur, uisum est subiicere demonstrationem quandam exemplarem, ueluti imaginem, unde quae supra sunt recte dicta, iam certius, & tanquam oculis exposita, cognoscantur.

¶ Maiestatis Caesareae ortum, aenus a Christo sesquimillesimus, dies 23 Februarii, Hora 15, minuta 44 pomeridiana sibi uendicat. Cum uero tempus hoc duplici aequatum sit ratione. Prima propter diuersitatem meridianorum, Secunda propter dierum inaequalitatem, consurgit numerus 23 dierum 16 horarum 20 minutorum, quo cum numero motus requirendi iam sunt. Principio itaque, quia 1500 post Christum numeratur, querendi sunt, sub titulo (radix medii motus Saturni) 1400 anni, 1500 enim nondum elapsi integre sunt. Ibi autem reperitur radix in 12 gradibus 38 minutis. eandem in zodiaco numerabis, termino istius ostensorem M inferioris rotulae ad moue. Deinde in eadem rotula require annum 99 (quia tot anni ultra 1400 peracti sunt) per illum duc filum A, cui immoto sic permanenti, indicem M suppone, 23 postea diem Februarii uide in Calendario, iuxta M monstratorem (16 hora & 20 minuta omittantur, praeter angustia quippe instrumenti non ita exacte dinoscuntur) diei ergo filum A, adiunge, filoque extenso indicem M rursus cum fiducia linea applica, quo facto, recte satis operatus est. Quando per indicem M medius Saturni motus in Zodiaco, gradus uidelicet 25 minuta 39 ostendit. Indicem deinde P secundi orbis, 13 gradui 9 minutis, suppone, quod est aux Saturni, sicut ex 4 Enunciato doctus es. Et sic utramque rotam rectificaueris. Vides igitur quomodo index M circulum GHI ante G ad signa 5 gradus, 12 minuta, 30 (quod est centrum huius medium) contingat. Eundem signorum, graduum & minutorum finem, in linea KLM require, per qua filum e centro E ducatur, deferensque cum centro Epicycli sub illud statuatur, Inferior quoque epicyclus cum cruce ☉ sua, sicut crux a centro epicycli uersus circumferentiam Zodiaci vergat, & idem epicyclus pariter, simul & deferens, ita ut debent, ordinati erunt.

¶ Post haec Radix argumenti in tabula argumenti uideatur, penes numerum 1400, ubi signum 0 gradus, 5 minutis, 56 reperies, totidem signis, gradibus, & minutis superioris epicycli indicem adiunge, annos post haec residuos qui sunt 99 ultra 1400 exactos, in superiori epicyclo inspicere, per quos filum F e centro epicycli tende, cui tenso Y ostensorem subde. Praeterea filum F 23 diei 16 horis 20 minutis (licet instrumenti arctitudo non satis possit haec distincte admittere.) applica, cui in uariato indicem Y cum fidei linea iterum submitte, qui in limbo inferioris epicycli signa 9 gradus, 15 minutis, 49, quod est argumentum medium Saturni, refert. Epicyclis autem firmatis sic, theorica omnis cum omnibus pariter rotis absolutissima fuerit.

¶ Verum Saturni cursum discis. Filum e centro A per medium stellae dirigendo, ubi in Zodiaco 17 gradus 40 minutis, ostenduntur, quae sunt id quod cupis.

¶ Centrum Saturni

TABVLA MEDII MOTVS

SATVRNI.

TABVLA MEDII ARGVMENTI.

SATVRNI.

Centenarii annorum ante & post Christi aduentum.	Radices post Christum.		Radices ante Christum.		Centenarii annorum ante & post Christi aduentum.	Radices post Christum.		Radices ante Christum.					
	S. G. M.	S. G. M.	S. G. M.	S. G. M.		S. G. M.	S. G. M.	S. G. M.					
Annus Christi	II	14	5	II	14	5	Annus Christi	6	24	12	6	24	12
100	II	7	33	II	20	37	100	2	1	28	11	16	56
200	II	1	1	II	27	9	200	9	8	44	4	9	40
300	II	24	29	II	3	41	300	4	16	0	9	2	24
400	II	17	58	II	10	13	400	11	23	16	1	25	8
500	II	11	26	II	16	45	500	7	0	32	6	17	52
600	II	4	54	II	23	16	600	2	7	48	11	10	36
700	II	28	22	II	29	48	700	10	15	4	4	3	20
800	II	21	50	II	6	20	800	4	22	20	8	28	4
900	II	15	18	II	12	52	900	11	29	36	1	18	48
1000	II	8	46	II	19	24	1000	7	6	52	6	11	22
1100	II	2	14	II	25	56	1100	2	14	8	11	5	6
1200	II	25	42	II	2	28	1200	9	20	40	3	26	50
1300	II	19	10	II	9	0	1300	4	28	40	8	19	34
1400	II	12	30	II	15	32	1400	0	5	56	1	12	18
1500	II	6	7	II	22	4	1500	7	13	12	6	5	2
1600	II	29	25	II	28	36	1600	2	20	28	10	27	56
1700	II	23	3	II	5	8	1700	9	27	44	3	20	40
1800	II	16	31	II	11	39	1800	5	5	0	8	13	24
1900	II	9	59	II	18	11	1900	0	12	16	1	6	8
2000	II	3	27	II	24	43	2000	7	19	22	5	28	52
2100	II	26	55	II	1	15	2100	2	26	40	0	21	36
2200	II	20	23	II	7	47	2200	10	4	4	5	14	20
2300	II	13	51	II	14	19	2300	5	11	20	10	7	4
2400	II	7	19	II	20	51	2400	0	18	36	2	29	48
2500	II	0	47	II	27	23	2500	7	25	56	7	22	32
2600	II	24	16	II	3	55	2600	3	3	8	0	15	16
2700	II	17	43	II	10	26	2700	10	10	24	5	8	0
2800	II	11	12	II	16	58	2800	5	17	40	10	0	44
2900	II	4	40	II	23	30	2900	0	24	55	0	23	28
3000	II	28	8	II	0	2	3000	8	2	12	5	16	12
3100	II	21	36	II	6	34	3100	3	9	28	10	8	56
3200	II	15	4	II	13	6	3200	10	16	44	3	1	40
3300	II	8	32	II	19	38	3300	5	23	59	7	24	24
3400	II	2	0	II	26	10	3400	1	1	16	0	17	8
3500	II	25	28	II	2	42	3500	8	8	31	5	9	52
3600	II	18	36	II	9	14	3600	3	16	7	10	2	36
3700	II	12	24	II	15	46	3700	10	23	3	2	25	20
3800	II	5	52	II	22	17	3800	6	0	19	7	18	4
3900	II	29	20	II	28	49	3900	1	7	35	0	10	48
4000	II	22	49	II	5	21	4000	8	14	51	5	3	32
4100	II	16	17	II	11	53	4100	2	22	7	9	26	16
4200	II	9	45	II	18	25	4200	10	29	23	2	19	0
4300	II	3	13	II	24	57	4300	6	6	39	7	11	44
4400	II	26	41	II	1	29	4400	1	13	55	0	4	28
4500	II	20	9	II	8	1	4500	8	21	11	4	27	12
4600	II	13	37	II	14	33	4600	3	28	47	9	19	56
4700	II	7	6	II	21	5	4700	11	5	43	2	12	40
4800	II	0	34	II	27	36	4800	6	12	59	7	5	24
4900	II	24	2	II	4	9	4900	1	20	15	11	28	8
5000	II	17	30	II	10	40	5000	8	27	31	4	20	52
5100	II	10	58	II	17	12	5100	4	4	47	9	13	36
5200	II	4	26	II	23	44	5200	11	12	3	2	6	20
5300	II	27	54	II	0	16	5300	6	19	19	6	29	4
5400	II	21	22	II	6	48	5400	1	26	35	0	21	48
5500	II	14	50	II	13	20	5500	9	3	51	4	14	32
5600	II	8	18	II	19	52	5600	4	11	7	9	7	16
5700	II	1	46	II	26	24	5700	11	18	23	2	0	0
5800	II	25	14	II	2	56	5800	6	25	39	6	22	44
5900	II	18	42	II	9	28	5900	2	2	56	11	15	28
6000	II	12	10	II	15	59	6000	9	10	11	4	8	12
6100	II	5	39	II	22	31	6100	4	17	27	9	0	56
6200	II	29	7	II	29	3	6200	11	24	43	1	23	40
6300	II	22	35	II	5	35	6300	7	1	59	6	16	24
6400	II	16	3	II	12	7	6400	2	9	15	0	9	9
6500	II	9	31	II	18	39	6500	9	6	31	4	1	53
6600	II	2	59	II	25	11	6600	4	13	47	8	24	36
6700	II	26	27	II	1	43	6700	0	1	3	1	17	21
6800	II	19	55	II	8	15	6800	7	8	19	6	10	5
6900	II	13	23	II	14	47	6900	2	15	35	11	2	49
7000	II	6	51	II	24	18	7000	9	22	51	3	25	33